

'Los Hoes', Ootmarsum: een wandeling door de tijd...

Ab Kuypers

Op min of meer eigen wijze is Tonie Franken actief als vrijwilliger in het openluchtmuseum 'Los Hoes' in Ootmarsum. In de eerste plaats komen daar zijn bijen, opgesteld in een prachtige bijenstal.

Daarnaast voelt hij zich als echte Twentenaar zeer betrokken bij de cultuur en de historie van zijn eigen streek. Vandaar zijn band met Los Hoes en het aanleveren van ideeën en voorstellen die regelmatig aan zijn brein ontspruiten. Een gesprek dat zich wellicht het beste laat omschrijven als gaande over Hoop, Geloof en Liefde.

52

Het museum

Het openluchtmuseum Los Hoes is in een fase van haar bestaan waarin vooral organisatorische veranderingen in het spel zijn. Het bestuur is door de gemeente Ootmarsum, alwaar dit museum zich bevindt, overgedragen aan nieuw stichtingsbestuur. Belangrijker voor de bezoekers en de vele vrijwilligers is waarschijnlijk dat het museum forse uitbreidingen te wachten staan, welke in fasen zullen worden uitgevoerd. 'In Los Hoes probeert men een zo volledig beeld te geven van de wijze waarop rond de eeuwwisseling werd geleefd en gewerkt op de Twentse boerderij', zo staat in de folder te lezen. Om dit doel te bereiken staan er verschillende gebouwen uit die tijd opgesteld. Vaak van elders afkomstig en in Ootmarsum weer opgebouwd. Hierin laat Los Hoes zich het beste vergelijken met het grote broertje, het openluchtmuseum in Arnhem. Als hoofdgebouw geldt het zogenaamde 'Los Hoes', een boerderij waarin men toentertijd samen met de dieren onder één dak leefde en werkte. Dit Los Hoes en de andere gebouwen van het museum zijn vrij toegankelijk. Zonder dat je als bezoeker het gevoel krijgt door suppoosten op de vingers te worden gekeken kan men vrijelijk rondlopen en de vele oude werktuigen en gereedschappen bekijken. In een van oorsprong oud kerkje vindt nu een doorlopende videopresentatie plaats. In het ruime buitengebeuren heeft sinds 1981 ook een grote bijenstal een eigen opvallende plaats gevonden. Er vinden in het museum regelmatig bijeenkomsten en demonstraties plaats, tijdens welke werkzaamheden worden uitgevoerd, zoals die honderd jaar geleden op de boerderij plaatsvonden.

Huidige eigenaar

Sinds vier jaar is mijn gesprekspartner en, zoals later zal blijken, een enthousiaste gids in het cultuur- en natuurlijke Twente, Tonie Franken de trotse eigenaar van de bijenstal in Los Hoes. Oorspronkelijk is deze in 1981 opgericht door de heer Schulte. Na zijn overlijden is de stal enige tijd onbemand gebleven. Tonie Franken, voorzitter van de bijenhoudersvereniging Ootmarsum en omstreken: 'Omdat de stal in eigen beheer door de heer Schulte was gebouwd en ook zijn eigendom was viel het in eerste instantie

niet mee daar een opvolger voor te vinden. Er waren wel kandidaten, maar dat leverde niet echt iets op. Uiteindelijk ben ik daarvoor voorgedragen. Zulke zaken liggen bij ons in Twente nog wel gevoelig hoor. Denk maar niet dat ik zomaar het spul mocht overnemen. Nee, ik ben daarvoor echt aanbevolen. Eerst het vertrouwen winnen, hè.' Het lijkt overigens geen toeval dat een man als Tonie Franken actief is in het streekmuseum. Van alles wat met 'zijn' Twente heeft te maken, zoals onder andere krantenknipsels wordt in inmiddels goed gevulde mappen bewaard.

Voorlichting

Bij de bijenstal van museum Los Hoes wordt door Tonie veelvuldig voorlichting over bijen gegeven aan uiteenlopende gezelschappen. 'Twente zorgt goed voor zijn gasten, ook hier in Oldenzaal. Wij wonen naast een hotel. Hier verblijven zo'n beetje het hele

jaar door veel gasten. Voor hen worden allerlei uitstapjes georganiseerd door onze streek. Eén van de mogelijkheden waaruit gekozen kan worden is een bezoek aan Ootmarsum zelf, of een bezoek aan Los Hoes, waar ik dan mijn verhaal over de bijen vertel. Daar wordt veel gebruik van gemaakt, overigens niet alleen door de gasten van mijn buurman hoor. Ik tref zodoende mensen uit de hele wereld, kan je wel zeggen. Dat heeft al veel leuke ontmoetingen tot gevolg gehad. Zo komen er bijvoorbeeld regelmatig mensen die ooit vanuit Twente zijn geëmigreerd en nu hun kinderen komen laten zien hoe het hier vroeger was'.

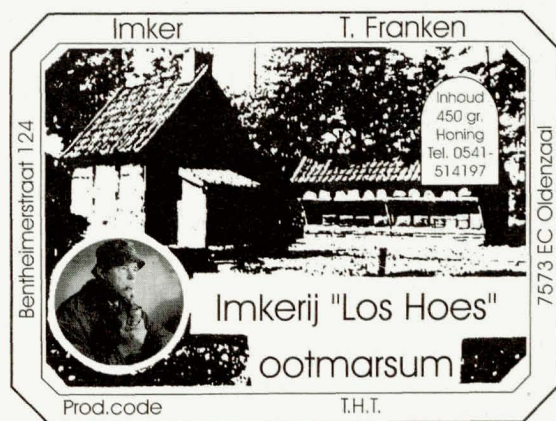
Tonie imkert met carnic'a's. 'Dat moet hier wel, hè. Ik moet hier zachtvaardige bijen hebben, mensen moeten dichtbij kunnen komen.' De volken zijn gehuisvest in kunststof bijenkasten. 'Die zijn lekker licht van gewicht, dat vind ik wel prettig werken. Natuurlijk valt de invloed vanuit Duitsland niet te ontkennen. We wonen hier dicht bij de grens. Er zijn dan ook verschillende imkerscontacten, die grensoverschrijdend genoemd kunnen worden. Dat heeft wel een zeker risico. Amerikaans vuilbroed zit hier dichtbij. Zelf kom ik dan ook met de bijen zeker niet over de grens.' Behalve het geven van voorlichting verkoopt hij er ook zijn honing. 'Dat gaat zelfs door wanneer ik er niet ben. In de stal is een klein halletje waar wat voorlichtingsmateriaal staat opgesteld en altijd een voorraadje honing. Het geld kan men in een gleuf in de muur doen, dat valt dan in een kistje. Mensen kijken daar wel eens van op. Vertrouwen hebben in de mensen, dat kan nog best.'

De bijen halen hier overigens goed, zo verzekert Tonie mij.

Imker en natuurmens

Al op vroege leeftijd kwam Tonie Franken in aanraking met honingbijen en het imkeren. 'Mijn vader heeft altijd bijen gehouden. Toen ik zo'n jaar of veertien was werd er een cursus bij ons in de buurt gegeven. Mijn vader vond dat wel iets voor mij. Een aardige traditie van de ABTB indertijd was, dat wanneer je slaagde voor zo'n cursus je van de bond twee lege kasten kreeg. Hierin kon je je eerste volken huisvesten. Sindsdien zijn de bijen een steeds belangrijker plaats in mijn leven gaan innemen. Soms denk ik wel eens, eigenlijk wordt het te gek. Maar het is ook zo vreselijk boeiend. Je raakt er niet op uitgekeken (en gestudeerd), steeds leer je weer nieuwe dingen. Ik wil dan ook alles weten over bijen, ook al wordt ik daar op zich geen betere imker van.'

'In totaal heb ik 15 volken, waarvan er 2 thuis in de

achtertuin staan opgesteld. Reizen doe ik tegenwoordig vooral naar Groningen, waar ik samen met enkele collega-imkers een vast plaatsje heb bij verschillende boeren. Er blijven echter altijd volken achter in de stal van het museum'.

Behalve gek op zijn bijen is Tonie een groot natuurliefhebber, die niets liever doet dan 's morgens vroeg opstaan en de afwisselende natuur rond Oldenzaal intrekken. 'Als ik dan van zo'n vroege wandeling thuiskom en ik tref mijn familie nog uitslapend aan dan denk ik dat is eigenlijk ook zonde van je tijd. Ik ben mijn vader nog altijd dankbaar dat hij mij van jongs af aan heeft meegenomen. 's Zondags trokken we er dan vaak met de fiets op uit, waarbij het kerkbezoek niet vergeten werd. Ik heb daar van genoten en veel van geleerd.'

Dankbaar

Tonie heeft nog meer om dankbaar voor te zijn. Hij steekt dat niet onder stoelen en banken; hij brengt het uit zich zelf ter sprake, zonder overigens zieligheid of medelijden op te willen wekken. 'Ik ben ernstig ziek geweest, jaren geleden. Het heeft een hele strijd gekost en er is veel gebeden om mijn kanker te overwinnen. Ik heb op sterven gelegen. Nu, alles achter de rug, kijk ik wel heel anders tegen het leven aan. Ik denk dan wel eens, waar maken wij ons eigenlijk allemaal druk om. Wees tevreden met wat je hebt en streef niet van alles na, zonde van je tijd.' En zo kon het gebeuren dat ik na ons interview en een bezoekje aan Los Hoes werd getraakteerd op enkele uurtjes 'sightseeing' door Twente met een hoog gehalte aan levenswijsheid.